

ESBORRANY D'HISTORIAL DE LA 59 BRIGADA MIXTA

Ens diu Francisco Cabrera que la brigada va ser disolta el 7-2-38. Després del tall del front republicà per Vinaroç (Castelló) el 14 d'abril de 1938, va ser novament constituïda amb forces d'Infanteria de Marina sota el comandament del major *Eduardo Garcia*, antic cap de Bon la 68 Brig. i abans de les JSU.

Del 7 a 17 de maig 1938, reben instrucció a Marçà reclutes de la lleva del biberó, situats a una fàbrica d'alcohol, i al cap d'uns dies van destinar-los a la **2 Cia del 2 Bon de la 59 Brigada Mixta** de la 42 Divisió, situada a Falsset. Aquests soldats hi van passar 10 dies fent instrucció. Eren allotjats a una casa a prop d'unes fonts molt grans on es rentaven tots els dies. la instrucció la feien a la carretera de Molà Falsset, el dinar del migdia consistia en "judias encarnadas con su carne Rusa" i després de dinar tenien dues hores de repòs, i altre vegada instrucció. El **17 de maig**, cap al tard, en camions de la 42 Div. van marxar de Falsset. Al pujar els hi van donar les municions sense cartuxeres i un fusell de fabricació russa, un dels reclutes va rebre l'arma número 47.677.

Van arribar de nit a Vinebre (vora del riu Ebre -enfront d'Ascó-) on van estar unes dues hores parats. Finalment va arribar el capità **Pedro Galiano** i el comissari **Cantillo**, i formats en columna d'ui ben carregats van iniciar la marxa fins que per la matinada van arribar a un cim, situat enfront de l'enemic, a uns 60 metres, però amb l'Ebre pel mig. Era la matinada del 16 de maig, al campament hi havia internacionals i espanyols. Des del lloc veïen molt a prop el poble de Garcia, que estava evacuat. El peloton d'aquests nois el manava el sergent andalús **Flores**, franc de bons sentiments. Eren a primera línia, i només l'Ebre els separava dels enemics. En aquesta dia, hi havia vuit soldats del Vendrell.

No tenien aigua en aquella posició i la poca que tenien servia per beure. Podien menjar patates, carbassons, bledes i altres coses. El vi i l'oli l'anaven a buscar a Garcia. Sembla que en aquests llocs hi havia destacats 17 soldats i cada matí enviaven un enllaç amb el parte al tinent. Un dels testimonis va ser destinat a una esquadra metraladoras, on hi va passar uns 20 dies, eren 10 soldats i 4 procedien de Jaen, que per cert no sabien escriure, la calma era molt gran. Si disparaven algun tret era per provar la metraladora i veure si funcionava.

El soldat AFV va marxar el 26 de maig a un campament que estava a 3 km del Molar molt a prop de la carretera, on van estar-hi fins el 3 de juny, dia en que van retornar gairebé on érem abans prop de Garcia. A la nit anaven a fer guàrdia a la vora del riu, i de dia gairebé no feien guàrdies, perquè, havent-hi el riu, estaven molt tranquils.

A principis del mes de juny aquests soldats van anar a descansar a les rodalies del Molar. Totes les nits sortien i al cap de vuit dies d'ésser en allà van organitzar un ball per la "Brigada Internacional que va fer el relleu del cos d'exèrcit.

25.07.38 Inici batalla de l'Ebre

El dia 25, estant al campament entre el Molar i Garcia, van patir "el primer bombardeig de l'aviació feixista", ferint a 5 soldats. L'endemà 26, el soldat Juan Garcia Fuentes de la 3 Cia d'aquest 2 batalló va morir al tren hospital de la Torre de Fontaubella, potser arrel d'aquest atac. El 26 de juliol, mateix reuneixen tota la 59 brigada al Masroig, i el 27 inicien la marxa cap al poble d'Almatret, on formen un campament quasi tocant al riu. La nit del 28 al 29 de juliol van travessar el riu Ebre internant-se en territori enemic. AF escriu una cosa que no acabo d'interpretar: "Marxem de diferents campaments que fem al nord de Faió, a prop de dit poble, i després d'haver entrat en foc," van arribar a la línia dels Auts, a la cruïlla de la carretera de Maella a Fraga i a l'aiguabarreig del Matarraña.

La nit del 6 al 7 d'agost van retirar-se a l'altre banda del riu Ebre amb barques, tornant a territori català. En aquesta operació va morir el soldat del Vendrell Llorenç Escoda i va ser fet presoner l'Hilari Franch. Els dies 5 i 7 d'agost van morir a l'hospital dos soldats més. El dia 9 d'agost van marxar del campament d'Almatret, plovía, per anar a un altre situat entre Maials i Almatret. El dia 12 van anar a un campament situat al límit de les províncies de Tarragona, Lleida i Saragossa. Carls Hengeldiu que van reorganitzar-se a la Poble de Masaluca??. El dia 24 d'agost, seguien al mateix lloc, el dia 26 va morir el soldat de la 3 Cia del 2 Bon Juan Garcia Fuentes a l'hospital de la Torre de Fontauvella.

Setembre'38

Va ser enviada al front i a partir del 7 de setembre, rellevà a forces de la 60 Div. en el Sector de La Pobla de Massalua. El 8 de setembre resultava ferit a la serra de Pandols el soldat Enric Martínez Vallés de la 3 Cia del 1 Bat (núm. 233) i havia amb ell el capita de cia. Miralles. Hengel (pág. 62) ens diu que el 14 de setembre la brigada va relleva a forces de la 3a Div. a la Serra de Cavalls, al Coll del Coso.

Entre el 20 i el 22 de setembre, rellevà a forces de la 45 Div. en el Sector del Coll del Coso. El sargent Cesar Parici de la cia de metraladores del 1 Bat recorda molt bé com va ser ferit en caure una granada: "El 23 de setembre de 1938, quan les tropes de Franco volien agafar el coll del Coso a la Venta de Camposines, [...] Em va anar una metralla de morter al peu, era com una serreta, i em van portar a uns 200 metres, on hi havia una cova, que era l'hospital de primera cura i urgències. Allí hi havia un metge amb bata blanca i dos o tres practicants. Em van arrencar la metralla i em van embentar la ferida i, com que faltaven soldats, em van fer tornar a la meua posició a la companyia. Si estaves més malferit, d'aquell hospital et baixaven més avall amb les lliteres i després suposo que et devien evacuar amb una ambulància." També va resultar ferit aquell dia Francesc Domingo Castellà de la 3 Cia del 1 Bat (233), a la Venta de Camposines van morir els tinent Vega, el tinent Viladomat i el tinent Garcia tots de la 5 Cia de Metraladores del 1 Batalló. Hi havia també el tinent Serrano, el tinent López i el caporal Medrano de la 3 Cia.

Francisco Cabrera afirma que del 8 al 19 d'octubre aguanta forts atacs, que la van obligar a retrocedir. El 5 de novembre, perdé la localitat de Miravet; el 6, Benissanet i el 8 Mora d'Ebre i la serra de la Picoa. El 12 de novembre la brigada es va retirar per la passarella situada al nord d'Ascó, després de patir grans pèrdues en la defensa d'aquesta localitat, passant a reorganitzar-se a la zona de la Pobla de Granadella. Hengel ens diu que el 22 de Novembre de 1938, la Brigada era a VILELLA ALTA, i el dia 16 de desembre l'hospital de la Brigada estava situat a la VILELLA ALTA. El 20 de gener de 1939 la 2 Cia. del 2 bat. Va passar en retirada per Saïfores a 6 quilòmetres del Vendrell.

Inici d'esboç i oganigrama de comandaments

059 Brig. Estat Major

Eduardo Garcia, major. Cap de la Brigada.

Tinent: Fidel cap dels armers.

1 Bat (233)

Comandant: LUCIO DOMENECH (andalús i petit d'estatura)

"Francés"

"Asturies=FUE"

Eduardo Garcia López

Capità: "Asturià" Era de la FUE

Joan Nuñez Vallés (Pressoner a Mora)

1 Cia

Jaume Roig Llorens

Josep Ferré Urgell

3 Cia

Capità: Pablo Nuñez Amor (Pozoblanco)

Capità: Miralles (Valencià)

Capità: "Asturià" (Molt bo. 30 anys)

Tinent: López

Tinent: "andalús" 20 o 22 anys. Casat noia de Serra de Darmós. Morí a Puig Gaeta.

Tinent: Serrano. Analfabet de milícies

Caporal: Medrano (Cardona. Mines)

Soldats: Francesc Riu Grau; Laureano Aparicio Borrás; Masdeu; Francesc Domingo Castellà

Enric Martínez Vallés

Cia Metraladores

Comissari: Cesar Nebot Ram (Valencià)

Capità: Miralles (Valencià)

Tinent: Vega (Pozoblanco. Mort a Venta de Camposines)

Tinent: Viladomat (Barcelona. Mort a Venta de Camposines)

Tinent: Garcia (Pozoblanco. Mort a Venta de Camposines)
Soldats: Joan Alfons Pellicer; Laureano Aparicio Borrás (Ferit a Puig Gaeta); César Parici Valls (Pressoner)
Anton Bargalló Borrás

2 Bat (234)

Comandant: MURRIANA

Capità:

Armer: Jaume Vallés Güell armer del bón.

2 Cia

Capità: Don Pedro Galiano 18.05.38

Tinent: Julià Alcoi 19.01.39; Clemente 19.01.39

Sergent de peloton: Flores 20.05.38

Comissari: Cantillo 18.05.38; Ramón López 14.11.38

Soldats: Salvador Milà Gó; Josep Salvó Mañé (Assistent capità Alcoi); Jaume Vallés Güell (Armer);
Casimiro Jorret; Salvador Vilas Calmet (Ferit al dia 26.7.38); Joan Ribas Nin; Anton Ferrer Vives
Anton Rocías; Ricard Mestre Masip

4 Cia

3 Bat (235)

Comandant: Emiliano Mascaraque (Cordoba) eas. Casat noia de Tivissa

Madrieny. Advocat molt jove (Los que estuvimos en la batalla del Ebro, F. Estra)
Perea. Madrieny. Molt soca. (eas)

Soldats: Pedro Figuerola (Furiel); Enric Aguade Sans; Carles Lluna Sampietro (Hermanitas)
Joan Espinós Pentinat

4 Bat (236)

Riba esquerra, Mora Fonda Turu prop del pont,
Riba dreta. 1er Entre Faió i Mequinenza
Riba dreta. 2on. Vertex Gaeta. Camposines Quilòmetre 5.

Comandant: Juan Pérez Laguna (andalús) Va ser destituït; Julian Pinedo Bañares

Comissari: Jesús del Valle

Plana Major: Tomas Basedas Ardevol

Cartografi: Josep Parnies Miranda

Comptable: Juan Segovia

Metge: "Era de Barcelona"

Tinent: Afussellat davant de tot el 4 Bon.

Joan Verdaguier

4 Cia

Capità: Asturiano

Josep Carbonell Jordana (No va estar a Darmós)

Sanitat militar

Caporal: "Navaja"

Joan Farré, Josep Arnau Catalan; Pere Torrents Falguera (Sanitari)

Bibliografia i fonts:

-Josep Salvó Mañé, Memòries inèdites

-Anton Ferré Vives: *Diari de guerra 1938/39*

-Carles Llaurodo Bros i Albert Sabaté Rull: *La sanitat republicana durant la batalla de l'Ebre: l'exemple del XV Cos d'Exèrcit*

-Carlos Hengel: *Història de las brigadas mixtas.*

-*Testimoni de Cesar Parici el 14.03.1939*

-Mail de Francisco Cabrera